

I

(Rezoliucijos, rekomendacijos ir nuomonės)

REZOLIUCIJOS

EUROPOS EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ
KOMITETAS

527-OJI EESRK PLENARINĖ SESIJA, ĮVYKUSI 2017 M. LIEPOS 5–6 D.

**Rezoliucija „Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto indėlis į Europos Komisijos
2018 m. darbo programą“**

(2017/C 345/01)

2017 m. liepos 5–6 d. plenarinėje sesijoje (liepos 5 d. posėdis), Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas priėmė šią rezoliuciją 191 nariui balsavus už, 6 – prieš ir 16 susilaikius.

1. Reikia pozityvaus naratyvo apie ES

1.1. Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas (EESRK) pabrėžia, kad 2018 m. bus svarbūs, nes tai bus paskutiniai metai, kai dabartinė Komisija, o taip pat ir Europos Parlamentas galės dirbti visu pajėgumu. Todėl EESRK ragina Komisiją parengti plataus užmojo, bet kartu ir pragmatiską darbo programą, kad būtų galima tinkamai atremti iššūkius, kurie laukia kryžkelėje atsidūrusios Europos Sąjungos. Kadangi su „Brexit“ ir įvykiais pasaulyje susiję daug nežinomųjų, dabar labiau nei bet kada nors anksčiau reikia plataus masto, dalyvaujamosios ir struktūruotos diskusijos dėl Europos ateities. Svarbu grįžti prie savo ištakų ir prisiminti pirminį projektą ir pamatines Sąjungos vertybes ir tikslus, kurie įtvirtinti ES sutartyse.

1.2. Reikėtų remtis iki šiol pasiektais teigiamais rezultatais. Tačiau nacionalistinių, protekcionistinių, autoritarinių ir populistinių nuotaikų ir judėjimų iškilimas turėtų tapti perspėjimo signalu ES institucijų ir valstybių narių vadovams, kurie turi suprasti, jog būtina ieškoti būdų atgauti visuomenės pasitikėjimą ir užtikrinti sėkmingą Europos projekto ateitį.

1.3. Todėl EESRK ragina Komisiją siekti stiprios, tvirtos ir darnios Sąjungos, kuri būtų pajėgi darniai augti, kurti kokybiškas darbo vietas, gerovę ir lygias galimybes visiems Europos žmonėms, vadovaudamasi bendra vizija ir pozityviu naratyvu, kuris būtų paremtas visuomenės įtraukimu ir dalyvavimu. Norint spręsti ekonomines, socialines ir aplinkos problemas, su kuriomis susiduria ES, reikia vieningos ir darnios Sąjungos, kuri remtųsi valstybių narių įsipareigojimais dėl bendro reikalo. Vidaus sanglauda taip pat yra būtina sąlyga ES tapti stipria pasauline dalyve tarptautinės prekybos, saugumo, energetikos, klimato politikos, žmogaus teisių propagavimo ir kitose srityse.

1.4. EESRK pripažįsta, kad dėl „Brexit“ derybų 2018 metais iššūkių netrūks. Tačiau svarbu, kad Komisija ir toliau įgyvendintų sutartas priemones, pirmiausia susijusias su bendrosios rinkos iniciatyvomis. Tuo pat metu reikia ruošti tolimesnei ES atečiai. Šiuo klausimu ES norėtų priminti savo poziciją dėl baltosios knygos dėl Europos ateities. EESRK taip pat pateiks nuomonių dėl susijusių svarstymų dokumentų, todėl rengiant šį indėlį į Komisijos darbo programą šios temos bus tik trumpai paminėtos.

1.5. Kadangi ekonomika, užimtumas, žmonių gerovė ir aplinka yra tarpiai susiję tarpusavyje, EESRK ragina Komisiją rengiant savo darbo programą pirmiausia vadovautis darnaus vystymosi nuostatomis. Todėl EESRK savo pasiūlymus dėl Komisijos darbo programos pateiks iš šių trijų darnumo ramsčių perspektyvos:

a) Europos ekonominio pagrindo stiprinimas;

b) Europos socialinio matmens stiprinimas ir

c) perėjimo prie mažo anglies dioksido kiekio technologijų ir žiedinės ekonomikos skatinimas.

1.6. EESRK pabrėžia, kad šie ramsčiai yra universalūs, nedalomi ir tarpusavyje susiję. ES turėtų užsimoti plačiai ir siekti tokios politikos ir iniciatyvų, kurios leistų rasti visiems naudingus sprendimus, kaip gauti ekonominės, socialinės ir ekologinės naudos.

1.7. Todėl EESRK ragina Komisiją savo politikos priemones rengti kompleksiskai, vadovaujantis darnos ir nuoseklumo principais, įtraukiant visus savo padalinius ir išsilaivinant iš politinės ir teisėkūros izoliacijos. EESRK taip pat siūlo Komisijai, laikantis geresnio reglamentavimo principų, toliau gerinti ES teisėkūros kokybę ir tęsti teisės aktų supaprastinimą bei patikslinimą, nes tai duos praktinės naudos visiems dalyviams.

1.8. Be to, remdamasis savo būsima nuomone „Perėjimas prie tvaresnės Europos ateities – 2050 m. strategija“, EESRK pakartoja savo raginimą, kad reikia parengti visa apimančią strategiją, kad Jungtinių Tautų Darbotvarkėje iki 2030 m. nustatyti darnaus vystymosi tikslai būtų integruoti į visas atitinkamas ES politikos sritis, ir siūlo Komisijai paruošti ilgalaikę darnumo viziją ir strategiją.

1.9. EESRK pabrėžia, kad nepaprastai svarbus struktūruotas pilietinės visuomenės dalyvavimas kuriant, įgyvendinant ir stebint ES politiką, programas ir kitas iniciatyvas, kad būtų pasiekta apčiuopiamų rezultatų, užsitikrintas žmonių pritarimas ir skatinama sanglauda visuomenėje. Formuluoju ir įgyvendinant politiką, kuri daro tiesioginį ar netiesioginį poveikį užimtumui ir darbo rinkoms, konkretus vaidmuo tenka socialiniams partneriams.

1.10. Nors pasiūlymai dėl veiksmų išsamiau išdėstyti 2–5 dalyse, EESRK taip apibendrintų savo **svarbiausius politinius prioritetus**, kuriuos norėtų matyti Komisijos 2018 m. darbo programoje:

- EESRK ragina Komisiją tęsti strategijų ir programų, kuriomis siekiama toliau vystyti bendrąją rinką, atsižvelgiant į darnaus vystymosi ekonominius ir socialinius aspektus, įgyvendinimą. Pripažįstant, kad ekonominė ir pinigų sąjunga yra bendrosios rinkos pagrindas, ypač reikia priemonių kapitalo rinkų, taip pat skaitmeninės, energetikos ir transporto rinkų srityse. Be to, EESRK ragina vykdyti aktyvią prekybos politiką, atsižvelgiant į būtiną skaidrumą ir betarpišką pilietinės visuomenės dalyvavimą;
- Komisija turėtų pasirinkti išsamią strategiją verslumui, inovacijoms ir pramonės vystymuisi skatinti, numatydamą galimybes ir iššūkius, kuriuos atneša pasaulinės megatendencijos, pavyzdžiui, sparti skaitmeninimo pažanga ir daiktų internetas, ir perėjimas prie mažo anglies dioksido kiekio technologijų ir žiedinės ekonomikos;
- EESRK ragina Komisiją plėtoti ES socialinį matmenį siekiant skatinti kokybiškų darbo vietų kūrimą, gerinti įgūdžius ir kompetencijas, didinti socialines investicijas ir plėtoti socialinę ekonomiką, užkirsti kelią skurdui, nelygybei, diskriminacijai ir socialinei atskirčiai, ypatingą dėmesį skiriant jaunimo integravimui į visuomenę. Be to, ypatingą dėmesį reikėtų skirti giliems pokyčiams, kurie dėl skaitmeninimo vyksta visoje visuomenėje;
- EESRK ragina imtis priemonių viešiesiems finansiniams ištekliams efektyviai panaudoti ir reaguoti į būsimus iššūkius, kuriuos lems „Brexit“, ir į būtinybę užtikrinti darnų augimą, inovacijas, užimtumą ir sanglaudą. Be viešųjų investicijų, ne mažiau reikia skatinti privačias investicijas, nes tik taip bus galima patenkinti didelius investicijų poreikius;
- Komisija turėtų toliau įgyvendinti priemones, įskaitant veiksmingą išorės sienų kontrolę, kuriomis siekiama apsaugoti europiečius nuo grėsmių saugumui. Ji taip pat turėtų imtis ryžtingesnių priemonių, kad ES taptų sėkmingesne dalyve pasaulinėje arenoje, šiuo tikslu skatindama daugiašalį bendradarbiavimą ir aktyvią konfliktų prevenciją. Be to, Komitetas mano, jog būtina stiprinti bendradarbiavimą gynybos srityje;

- EESRK ragina Komisiją parengti strategiją, kuria siekiama veiksmingai organizuoti ir nuolatinio struktūrinio pilietinio dialogo, ir siūlosi prie to prisidėti.

2. Europos ekonominių pagrindų stiprinimas

2.1. Europos semestras ir ekonominė ir pinigų sąjunga

2.1.1. Europos semestro procesas turėtų sustiprinti Komisijos atliekamą koordinavimo vaidmenį, siekiant užtikrinti, kad valstybės narės laikytųsi strategijoje „Europa 2020“ nustatytų tikslų ir joje pateiktų rekomendacijų ir įgyvendintų struktūrines reformas, kurių reikia ilgalaikiam tvariam ekonomikos augimui, kokybiškų darbo vietų kūrimui ir socialinei pažangai. Betarpiškesnis socialinių partnerių ir kitų pilietinei visuomenei atstovaujančių organizacijų įsitraukimas ir didesnis jų dalyvavimas formuluojant ir įgyvendinant reformų programas yra svarbus šio proceso sėkmės veiksnys, pripažįstant, kad socialiniams partneriams dėl jų išskirtinės kompetencijos, pareigų ir užduočių tenka konkretus vaidmuo.

2.1.2. EESRK ragina euro zonoje atlikti simetrišką makroekonominį koregavimą, kuris būtų paskirstytas tiek deficitą, tiek perteklių turinčioms valstybėms narėms. Todėl visai euro zonai reikės bendros palankios fiskalinės politikos krypties.

2.1.3. Ekonominė ir pinigų sąjunga yra svarbus Europos integracijos elementas. EESRK norėtų priminti savo ankstesnes nuomones ir raginimus imtis iniciatyvų užbaigti kurti ekonominę ir pinigų sąjungą, įskaitant jos valdymo, demokratinės kontrolės ir makroekonominio dialogo plėtojimą.

2.2. Finansiniai ištekliai ir investicijos

2.2.1. Rengdama kitą daugiametę finansinę programą, Komisija turėtų pasiruošti veiksmingam išteklių panaudojimui ir reagavimui į būsimus „Brexit“ sukeltus iššūkius ir būtinybę siekti tvaraus augimo, konkurencingumo, inovacijų, darbo vietų kūrimo ir socialinės sanglaudos vadovaujantis į veiksmingumą ir rezultatus orientuota strategija. EESRK ragina Komisiją suderinti kitos DFP trukmę ir politinį Komisijos ir Parlamento ciklą. Komitetas taip pat ragina ruošti naujų ES nuosavų išteklių tipų atsiradimui.

2.2.2. EESRK teigiamai vertina antrąją Europos strateginių investicijų fondo (ESIF) etapą, kurio metu bus siekiama didinti investicijas pritraukiant dar daugiau privačiojo kapitalo ir derinant jį su viešuoju kapitalu iš nacionalinių ar regioninių šaltinių. Todėl ESIF taikymo sritis turėtų apimti ne vien bankus, bet ir kitus finansavimo šaltinius.

2.2.3. EESRK pabrėžia, kad Europos lėšas reikia naudoti veiksmingai ir efektyviai. Prioritetą reikia teikti investicijoms į inovacijas, verslumą, igūdžių ugdymą, aktyvią darbo rinkos politiką ir skaitmenines, energetikos ir transporto sistemas, užtikrinant, kad didelį socialinį poveikį turintiems projektams būtų skiriamas pakankamas finansavimas.

2.2.4. EESRK pabrėžia, kad reikia toliau įgyvendinti kapitalo rinkų sąjungą siekiant suteikti daugiau galimybių pasinaudoti privačiu finansavimu, ypač akcentuojant MVĮ poreikius. Reikėtų skatinti plačiau naudoti akcijų ir kapitalo rinkų finansavimą.

2.2.5. Dėl bankų sąjungos kūrimo užbaigimo EESRK pabrėžia, kad tolesnį rizikos pasidalijimą turi papildyti nauji pasiūlymai dėl rizikos mažinimo. Vykdydama būsimas bankų veiklos reglamentavimo reformas, Komisija turėtų deramai atsižvelgti į konkrečius mažų ir nesudėtingos struktūros bankų ypatumus ir galimybes.

2.2.6. EESRK ragina imtis veiksmų siekiant kovoti su mokesčiniu sukčiavimu, mokesčių slėpimu ir agresyviu mokesčių planavimu. Reikėtų atsisakyti dabartinio mokesčių sistemų palankumo įmonių skolos finansavimui. Dėl PVM EESRK pakartoja savo rekomendaciją atsisakyti dabartinės laikinos sistemos ir pereiti prie aiškos PVM sistemos, kuri būtų pritaikyta Europos bendrajai rinkai.

2.3. Skaitmeninės, energetikos ir transporto sistemos

2.3.1. EESRK pabrėžia, kad skaitmeninė bendroji rinka svarbi visai visuomenei. Skaitmeniniai igūdžiai, verslui palanki aplinka ir vartotojų pasitikėjimas yra svarbiausios sąlygos, reikalingos skaitmeninimo potencialui išnaudoti. Kadangi

duomenys yra gamybos veiksnys ir žaliava pridėtinei ekonominei vertei sukurti, nepaprastai svarbus duomenų prieinamumas ir laisvas jų judėjimas. Kartu reikia užtikrinti tinkamą privačių komercinių duomenų apsaugą, ypatingą dėmesį atkreipiant į atskirų įmonių generuojamus duomenis. Be to, EESRK ragina Komisiją toliau dėti pastangas ir padidinti kibernetinio saugumo pajėgumus ir bendradarbiavimą. EESRK taip pat ragina vystyti tarptautinį bendradarbiavimą skaitmeninėje srityje, pavyzdžiui, vykdant EBPO veiklą.

2.3.2. Reikia toliau kurti skaitmeninę infrastruktūrą, įskaitant plačiajuosčio ryšio ir belaidžio ryšio jungtis, skaitmenines energetikos ir transporto sistemas ir išmaniuosius pastatus ir bendruomenes. Skaitmeninimo naudojimą reikia atitinkamai skatinti švietimo, sveikatos ir socialiniame sektoriuose. Reikėtų skatinti visapusiškai išnaudoti skaitmeninimą, kad administraciniai procesai vyktų sklandžiau. Ypatingą dėmesį reikia skirti skaitmeninimui atokiose vietovėse ir minimalios skaitmeninės prieigos užtikrinimui visiems, taip pat padidinant pažeidžiamų visuomenės grupių įtrauktį.

2.3.3. EESRK nuo pat pradžių tvirtai rėmė energetikos sąjungos iniciatyvą. Komitetas ragina Komisiją toliau įgyvendinti energetikos sąjungos strategiją užtikrinant pakankamą energetikos infrastruktūrą ir sklandžiai veikiančias energetikos rinkas, kad plačiai visuomenei ir įmonėms būtų prieinama saugi, įperkama ir klimatą tausojanti energija. EESRK pabrėžia, kad svarbus yra ES, nacionalinio ir vietos lygmens dialogas energetikos klausimais ir kad šiame dialoge turi visapusiškai dalyvauti pilietinė visuomenė. Komitetas ketina reguliariai skelbti savo nuomonę dėl energetikos sąjungos ir jos atskirų iniciatyvų padėties.

2.3.4. Transportas yra glaudžiai susijęs su energetikos sąjunga. Transportas yra vienas pagrindinių visos visuomenės veiklą užtikrinančių veiksnių, tad Komisijos darbo programoje jam reikia skirti didelį dėmesį. Pagrindinis priemonių tikslas turėtų būti žmonėms ir įmonėms užtikrinti prieinamą, sklandžiai veikiančią, saugų, įperkamą ir klimatą tausojančią mobilumą ir transportą. Tam reikia, kad viešasis ir privatus sektorius investuotų į transporto sistemas ir būtų vystomas viešasis transportas. Su transportu susiję energetikos ir klimato klausimai ir naujų technologijų įvedimas neturėtų būti atsieti nuo transporto rinkos klausimų.

2.3.5. Atsižvelgdamas į visuotinės ekonominės svarbos paslaugų horizontalią svarbą, EESRK ragina Komisiją gerinti tokių paslaugų teikimo viešojo kompensavimo taisykles ir jų taikymą, kad būtų nustatytos gairės ir sudarytas geriausios praktikos rinkinys.

2.3.6. EESRK pripažįsta, kad ekonominiame, socialiniame ir teritoriniame vystymuisi ir sanglaudai svarbus ir miestų, ir kaimo vietovių vaidmuo. Pabrėždama miestų vaidmenį, ES turėtų tęsti darbą, kad parengtų gerai suformuluotą ir tinkamai įgyvendinamą miestų darbotvarkę. Komisijos naujoje integruoto teritorinio vystymosi strategijoje reikėtų išnaudoti didelį kaimo, kalnų ir salų vietovių potencialą.

2.4. Gamybos ir paslaugų vystymas

2.4.1. EESRK ragina Komisiją pramonės vystymo atžvilgiu laikytis visapusiško požiūrio ir strategijos. Ypatingą dėmesį reikėtų skirti galimybėms ir iššūkiams, kuriuos lemia pasaulinės megatendencijos, pavyzdžiui, sparti skaitmeninimo pažanga ir daiktų internetas, gamybos ir paslaugų pramonės susiejimas ir perėjimas prie mažo anglies dioksido kiekio technologijų ir žiedinės ekonomikos.

2.4.2. Be to, reikėtų išnaudoti paslaugų, įskaitant mažmeninės prekybos sektorių, augimo potencialą, kartu užtikrinant vartotojų ir darbuotojų teises ir pripažįstant, kad bendrojoje rinkoje vis dar yra kliūčių.

2.4.3. Inovacijų politika, įskaitant socialines inovacijas, yra nepaprastai svarbi ekonomikos konkurencingumui ir atsinaujinimui ir siekiant naudoti visuomenei. EESRK ragina skatinti viršnacionalinius ir horizontalius tinklus, kurie sujungtų universitetus, įmones ir pilietinės visuomenės organizacijas įgyvendinant programą „Horizontas 2020“. EESRK taip pat rekomenduoja supaprastinti finansavimo ir valstybės pagalbos administracines taisykles.

2.4.4. Reikalinga bendra ES strategija „Pramonė 4.0 ir Visuomenė 4.0“, kurioje būtų akcentuojamos technologijos ir platformos, standartai ir bazinė architektūra, tinklai ir regioniniai skaitmeninių inovacijų centrai bei gebėjimų ugdymas visais lygmenimis.

2.4.5. Pasaulinių megatendencijų keliamų iššūkių atskiroms šakoms, pavyzdžiui, automobilių, plieno ir anglies pramonei, klausimu EESRK mano, kad reikia tinkamai valdyti struktūrines permainas sudarant teisingas ir tinkamas perėjimo sąlygas ir vedant dialogą su socialiniais partneriais konkrečioms sektoriams aktualiais klausimais. Kita vertus, galimybės, atsirandančias, pavyzdžiui, kosmoso ir gynybos pramonės srityse, galima nustatyti ir paversti privalumais, užtikrinant palankias sąlygas vystyti pramonės sektoriams apskritai, sukūrus tinkamas darbo sąlygas.

2.4.6. Reikia specialių pastangų didinti mažų ir vidutinio dydžio įmonių finansavimą, inovacijas ir internacionalizavimą, taip pat būtina visiškai įgyvendinti Europos iniciatyvą „Small Business Act“. MVĮ politika turėtų būti pritaikyta skirtingiems įvairių tipų įmonių (šeimos įmonių, tradicinių mažų ir labai mažų įmonių, veiklą pradedančių (angl. *start-up*) ir veiklą plečiančių (angl. *scale-up*) įmonių, įskaitant socialinės ekonomikos įmones) poreikiams. EESRK ragina Komisiją pradėti konsultacijas dėl MVĮ apibrėžties.

2.4.7. EESRK mano, kad svarbu plačiai apžvelgti naujas gamybos ir vartojimo modelių tendencijas, pavyzdžiui, bendradarbiavimu grindžiamos, žiedinės, dalijimosi ir funkcinės ekonomikos modelius, taip pat vystymosi galimybes, pavyzdžiui, socialinės ekonomikos. Reikia imtis priemonių, kad būtų sudarytos palankios sąlygos šiems naujiems ir skirtingiems modeliams įdiegti, tačiau kartu būtina garantuoti vienodas sąlygas ir atitiktį aktualioms ir tinkamiems teisės aktams siekiant užtikrinti visuomenės ir vartotojų apsaugą bei darbuotojų teises.

2.4.8. Atsižvelgdamas į konkretų socialinės ekonomikos vaidmenį, EESRK dar kartą prašo pradėti taikyti išsamų socialinės ekonomikos veiksmų planą laikantis 2015 m. gruodžio mėn. Tarybos išvadų dėl „Socialinės ekonomikos, kaip vieno iš pagrindinių ekonominio ir socialinio vystymosi veiksnių Europoje, skatinimo“.

2.4.9. Per kitą daugiametės finansinės programos laikotarpį sprendžiant bendros žemės ūkio politikos (BŽŪP) finansavimo, modernizavimo ir supaprastinimo klausimus, ir toliau daugiausia dėmesio turėtų būti skiriama ūkininkavimo modelių daugiafunkciškumui, įvairovei ir tvarumui. Taip pat reikia daugiau mokslinių tyrimų ir skaitmeninio pastangų žemės ūkio sektoriuje.

2.4.10. EESRK ragina Komisiją pereiti prie labiau integruotos žemės ūkio ir maisto politikos, kartu atsižvelgti į būtinybę pereiti prie žiedinės ekonomikos ir smarkiai sumažinti maisto švaistymą. Komisija taip pat turėtų priimti teisės aktus, kad būtų nutraukta nesąžiningos prekybos praktika maisto tiekimo grandinėje.

2.4.11. Kad būtų galima sudaryti sąlygas tinkamam pramonės ir žemės ūkio vystymui ir atnaujinimui, politinė ir reguliavimo sistema siekiant piliečių gerovės turi užtikrinti stabilią ir nuspėjamą investavimo ir veiklos aplinką ir remtis geresnio reglamentavimo principais.

2.5. Tarptautinė prekyba

2.5.1. EESRK ragina vesti aktyvias ir sąžiningas prekybos derybas su tokiais partneriais, kaip Japonija, Mercosur ir ASEAN, ir sklandžiai įgyvendinti jau sudarytus susitarimus atsižvelgiant į ankstesnėse EESRK nuomonėse iškeltas problemas. Įgyvendinant Komisijos komunikatą „Prekyba visiems“, EESRK nuomone, svarbu subalansuoti ir skaidriai užbaigti derybas pasiekiant naudos verslui ir piliečiams, tuo pat metu apsaugant aplinkos, socialinius, darbo, vartotojų ir kitus standartus, o taip pat viešąsias paslaugas. Apskritai EESRK pabrėžia, jog svarbu, kad derybos dėl prekybos susitarimų, jų įgyvendinimas ir stebėseną nuo pat pradžių būtų skaidrūs ir šiuose procesuose dalyvautų pilietinė visuomenė.

2.5.2. EESRK teigiamai vertina investuotojų ginčų sprendimo patobulinimus įvedant naują investuotojų ir valstybės ginčų sprendimą (ISDS) pakeisiančią sistemą, tačiau ragina Komisiją imtis tolesnių žingsnių, kad investicinių teismų sistema galėtų iš tiesų veikti kaip nepriklausoma tarptautinė teisminė institucija.

2.5.3. Dvišalės prekybos derybos neturėtų susilpninti ES išipareigojimų Pasaulio prekybos organizacijai (PPO) ar pasiryžimo sudaryti stiprų daugiašalį pasaulinį susitarimą. EESRK tikisi, kad, pavyzdžiui, žemės ūkio ir e. prekybos srityse,

bus aktyviai pratęstas 2017 m. PPO ministrų konferencijos darbas. Be to, būtina skubiai įvertinti, iš pilietinės visuomenės perspektyvos, rizikos veiksnius ir galimybes, kad būtų galima nuspręsti kokia kryptimi turėtų pasukti dabartinės daugiašalės derybos dėl prekybos paslaugomis susitarimo (TiSA) ir susitarimo dėl aplinkosaugos prekių. EESRK taip pat ragina skubiai priimti ir įgyvendinti ES prekybos apsaugos politikos reformas.

2.5.4. EESRK mano, jog svarbu užtikrinti prekybos politikos ir Jungtinių Tautų darnaus vystymosi tikslų, Paryžiaus susitarimo dėl klimato kaitos ir ES vystomosios politikos nuoseklumą. Todėl reikėtų siekti, kad į prekybos susitarimus būtų įtraukti plataus užmojo prekybos ir darnaus vystymosi skyriai, kuriuose būtų numatyti stiprūs pilietinės visuomenės stebėsenos mechanizmai.

2.5.5. EESRK taip pat mano, kad pilietinė visuomenė turi stebėti visus susitarimų aspektus, įskaitant tuos, kurių nuostatose konkrečiai nenumatytas jungtinis stebėsenos organas su pilietinės visuomenės atstovais. Tokiam darbui EESRK patirtis suteikia ypatingą vertę.

2.5.6. Komitetas taip pat ragina surengti diskusijas su pilietine visuomene dėl siūlomo daugiašalio investicijų teismo poveikio vertinimo ir praktinio įgyvendinimo.

3. Europos socialinio matmens stiprinimas

3.1. Europos socialinių teisių ramstis

3.1.1. EESRK susipažino su Komisijos komunikatu dėl Europos socialinių teisių ramsčio, pasiūlymu dėl Deklaracijos dėl Europos socialinių teisių ramsčio ir jį lydinčiomis teisėkūros ir ne teisėkūros iniciatyvomis. EESRK nagrinėja šiuos dokumentus ir atėjus laikui pateiks savo nuomones.

3.1.2. Kol kas EESRK norėtų priminti savo ankstesnę nuomonę dėl Europos socialinių teisių ramsčio⁽¹⁾, kurioje jis išdėstė bendruosius ramsčio vystymo tikslus, derinant teises ir neteises priemones, susijusias su darbo ateitimi, tinkamomis darbo sąlygomis, užimtumu, galiojančio ES socialinio *acquis* įgyvendinimo užtikrinimu, socialinėmis investicijomis ir kitomis sritimis. Komitetas pažymėjo, kad ramstis turėtų būti taikomas visoms valstybėms narėms ir pripažino, kad euro zonai gali prireikti ypatingų priemonių ar mechanizmų. Jis nurodė, kad Europos semestras ir nacionalines reformų programos turėtų tapti pagrindinėmis priemonėmis ramsčiui įgyvendinti ir stebėti bei paragino Europos semestru nustatyti konkrečius kriterijus.

3.1.3. Darbo rinkose pagrindinės sąlygos turi būti tokios, kad būtų remiamos naujos ir įvairesnės karjeros galimybės. Profesiniame gyvenime reikalingos įvairios darbo jėgos samdymo ir darbo formos. Tam reikia užtikrinti tinkamą užimtumo apsaugą garantuojančių teisės aktų sistemą, kurioje būtų nustatyta sąžiningo darbo sąlygų visuma ir kuria būtų skatinamas įdarbinimas pagal visas darbo sutartis.

3.1.4. EESRK pabrėžia, kad, norint reaguoti į besikeičiančius igūdžių ir kompetencijų poreikius, būtina gerinti darbu paremtą švietimo sistemą, profesinį švietimą ir mokymą, mokymąsi visą gyvenimą, taip pat kvalifikacijos kėlimą ir perkvalifikavimą. Siekiant didesnio darbo rinkos įtraukumo, reikėtų ieškoti būdų užtikrinti sklandų perėjimą iš vienos darbo vietos į kitą ir įsidarbinimą po nedarbo ir mokslų.

3.1.5. Pripažindamas faktą, kad ES ateitis labai priklauso nuo jaunesnių kartų tikėjimo ES projektu, EESRK pabrėžia, kad Komisija turėtų dėti daugiau pastangų veiksmingai šalinti pagrindines jaunimo nedarbo ir atskirties priežastis.

3.1.6. Siekiant sustiprinti integracinį augimą ir socialinę sanglaudą, EESRK ragina imtis priemonių socialinių investicijų poreikiui patenkinti, t. y. investuoti į žmones ir į socialinę infrastruktūrą bei paslaugas. Daugiau dėmesio reikia skirti tam, kaip 2-ąjį J.-C. Juncker planą susieti su socialinių investicijų dokumentų rinkinio tikslais pasitelkus taip pat ESIF. Be to, Komitetas ragino parengti Europos socialinių investicijų paktą, kuriuo būtų remiamos socialinės reformos ir socialinės investicijos ir skatinama atnaujinti ekonominę, socialinę ir teritorinę konvergenciją. Metinėje augimo apžvalgoje taip pat turėtų būti pabrėžiamos socialinės investicijos.

⁽¹⁾ 2017 m. sausio 25 d. nuomonė dėl Komisijos komunikato *Pradedamos konsultacijos dėl Europos socialinių teisių ramsčio* (OL C 125, 2017 4 21, p. 10).

3.1.7. Europos socialinis fondas turėtų išlikti svarbi ESI fondų sudedamoji dalis ypatingą dėmesį skiriant pažeidžiamų gyventojų grupių (pavyzdžiui, jaunimo, imigrantų, pabėgėlių ir neigaliųjų) mokymosi skatinimui ir integravimui į darbo rinką. Naujieji „Erasmus“ procesai turi būti sistemingiau ir įtraukiau konsoliduojami ir perkelti. EESRK taip pat dar kartą ragina sudaryti galimybes visiems jaunuoliams pasinaudoti Europos mainų programomis.

3.1.8. Pripažindamas, kad skurdo mažinimas visų pirma yra valstybių narių kompetencija, EESRK pažymi, kad skurdo mažinimo klausimas turėtų būti sistemingai nagrinėjamas Europos semestro procese, turėtų būti toliau remiami orientacinių biudžetų, užtikrinančių orų gyvenimą, moksliniai tyrimai ir nustatyti palyginami ir bendri rodikliai, pavyzdžiui, dėl skurdo ir nelygybės, taip pat turi būti atliekami privalomi visų reformų darbotvarkių, kurios siūlomos nacionalinėse reformų programose ir konkrečiai šaliai skirtose rekomendacijose, socialinio poveikio vertinimai. EESRK taip pat rekomendavo sukurti integruotą Europos fondų kovai su skurdu ir socialine atskirtimi, remiantis patirtimi, įgyta panaudojant Europos pagalbos labiausiai skurstantiems asmenims fondo (EPLSAF) ir Europos socialinio fondo (ESF) lėšas. Be to, strategija „Europa 2020“ turėtų būti susieta su Darbotvarkės iki 2030 m. įgyvendinimu.

3.2. *Piliečių ir vartotojų teisės*

3.2.1. EESRK ragina Komisiją atidžiai stebėti, kaip laikomasi pagrindinių ES vertybių ir principų visose valstybėse narėse, ir stiprinti procedūras, skirtas demokratijai, teisei valstybei, pagrindinėms teisėms, žmogaus teisėms ir teisei kreiptis į teismą apsaugoti ir ginti.

3.2.2. Visuomenė yra suinteresuota vartotojų politika, todėl ji gali daryti poveikį žmonių išipareigojimui ES integracijos procesui. EESRK ragina Komisiją užtikrinti, kad REFIT procese, skaitmeniniame pasaulyje ir užtikrinant produktų bei paslaugų saugą būtų įgyvendinamos ir gerbiamos vartotojų teisės. Komisija turėtų sustiprinti priemones, kuriomis siekiama pašalinti energijos nepriteklių ir su vartojimu susijusį skurdą ir padidinti maisto ir paslaugų prieinamumą visiems europiečiams. Be to, Komisija turėtų propaguoti su informavimu, švietimu ir dalyvavimu susijusias vartotojų teises ir jų teisę burtis į organizacijas, kad būtų atstovaujama jų interesams, kai kuriamos jiems itin svarbios taisyklės.

3.2.3. Komisija privalo užbaigti ES vartotojų politikos – kaip horizontaliosios pilietybės politikos – pagrindinių teisinių ir neteisinių priemonių peržiūrą ir turi pateikti naują veiksmų planą, kuriuo siekiama apsaugoti ir ginti vartotojus per ateinančius dešimt metų.

3.2.4. EESRK ragina Komisiją imtis visų tinkamų priemonių pasipriešinti lyčių diskriminacijai darbo rinkoje, švietimo srityje ir sprendimų priėmimo procese, taip pat smurtui dėl lyties. EESRK taip pat ragina Komisiją parengti mažumų ir pažeidžiamų grupių apsaugos darbotvarkę, skatinančią visapusiškai gerbti pagrindines teises ir laikytis nediskriminavimo principo. Komisija turėtų dėti daugiau pastangų, kad nebūtų blokuojama direktyva dėl vienodo požiūrio principų taikymo, ir spręsti klausimus, susijusius su pažeidžiamojo padėtyje esančių vaikų, moterų ir vyresnio amžiaus žmonių sąlygomis ir naujomis pažeidžiamumo formomis.

3.2.5. Komisija turėtų atnaujinti Europos strategiją dėl negalios laikydamosi JT neigaliųjų teisių komiteto rekomendacijų ir įgyvendinti JT neigaliųjų teisių konvenciją savo išorės politikoje ir programose, taip pat įdiegti visose valstybėse narėse pripažįstamą ES neigaliojo kortelę. Be to, reikėtų pradėti pasirėngimą 2020–2030 m. Europos darbotvarkėje neigaliųjų klausimais, o 2021-uosius – paskelbti Europos neigaliųjų teisių metais.

3.2.6. Prieiga visiems turėtų būti integruota į bendrosios skaitmeninės rinkos iniciatyvas. Šiuo tikslu Komisija turėtų dėti daugiau pastangų, kad būtų užbaigtos derybos su kitomis institucijomis dėl Europos prieinamumo akto. Keleivių teisės taip pat turėtų būti sustiprintos ypatingą dėmesį skiriant neigaliesiems ir riboto judumo asmenims.

3.2.7. EESRK taip pat ragina Komisiją remti švietimo įstaigų veiklą visais lygmenimis, kad besimokantieji mokslinius faktus lengviau atskirtų nuo netikrų naujienų.

3.3. Migracija

3.3.1. EESRK pabrėžia, jog būtina pagalba pabėgėliams ir prieglobsčio prašytojams ir jų integracija. Jis pritaria veiksmingai bendros Europos prieglobsčio sistemos, pagal kurią būtų gerbiamos žmogaus teisės ir sukuriamą tikrai bendra visų valstybių narių sistema, reformai. Komitetas taip pat rekomenduoja siekti pažangos pabėgėlių perkėlimo ir humanitarinių vizų srityje siekiant patenkinti tikruosius jų poreikius. Jis ragina Komisiją stebėti susitarimo dėl pabėgėlių paskirstymo valstybėms narėms įgyvendinimą.

3.3.2. Be to, Komitetas ragina peržiūrėti partnerystės susitarimus su trečiosiomis tranzito ir migracijos šaltinių kilmės šalimis, kad būtų gerbiamos žmogaus teisės ir tarptautinė teisė, ir parengti finansines priemones pagrindinėms migracijos priežastims šalinti.

3.3.3. Nors EESRK vertina Komisijos darbą, susijusį su teisėtos migracijos kanalais, įvertinant esamas direktyvas, tačiau ragina numatyti ilgesnės trukmės darbo migracijos valdymą, atnaujintų teisėto judumo kanalų planavimą ir keitimąsi informacija apie galimybes darbo rinkoje. Atsižvelgdamas į Europos demografinę struktūrą, EESRK pabrėžia, jog būtina pabėgėlių ir migrantų integravimo į darbo rinką sunkumus paversti galimybe. Investavimas į mokymą ir tinkamas paramos sistemas bus svarbiausias veiksnys, padėsiantis integracijai į darbo rinką, kad migrantai galėtų visapusiškai išnaudoti savo potencialą, taip panaudodami savo gebėjimus, verslumo dvasią ir dinamiškumą, kartu apskritai pripažindami įvairovės ir skirtingų kultūrų vertę mūsų visuomenėje.

3.3.4. EESRK mano, kad 2018-ieji – Europos kultūros paveldo metai – suteikia unikalią galimybę sutelkti visus dalyvius kovai su populizmu ir nacionalizmu ir skatinti pozityvų diskursą apie Europos ateitį. Šiuo požiūriu taip pat būtų galima didinti informuotumą apie tai, kad pabėgėlių ir migrantų atžvilgiu reikalingas tarpkultūrinis supratimas.

3.4. Vidaus saugumas ir išorės politika

3.4.1. EESRK ragina Komisiją tęsti įgyvendinimo priemones, įskaitant veiksmingą išorės sienų kontrolę, siekiant apsaugoti europiečius nuo grėsmių saugumui, pavyzdžiui, terorizmo, organizuoto nusikalstamumo ir kibernetinių nusikaltimų.

3.4.2. Be to, Komitetas mano, jog būtina stiprinti bendradarbiavimą gynybos srityje. Šiuo tikslu EESRK remia Europos gynybos sąjungos kūrimą ir palankiai vertina Europos gynybos veiksmų planą.

3.4.3. Atsižvelgdamas į dėl nenuspėjamos JAV politikos kylančius iššūkius ir stiprėjančio protekcionizmo ir vienašališkumo riziką, EESRK ragina ES tęsti su Visuotine ES strategija susijusį darbą remiant daugiašališkumą per Jungtinių Tautų organizaciją ir energingai užkertant kelią konfliktams ir sprendžiant tarptautines krizes. EESRK taip pat pabrėžia, jog būtina geriau koordinuoti valstybių narių tikslus, politiką ir išteklius, kad ES dalyvavimas pasaulio arenoje būtų veiksmingesnis.

3.4.4. ES vystomasis bendradarbiavimas turėtų būti grindžiamas Darbotvarkės iki 2030 m. įgyvendinimu. Savo vadovaujančiam vaidmeniui parodyti ES turėtų JT aukšto lygio politiniame forume pristatyti savanoriškai parengtą vidaus ir išorės veiklos įgyvendinant darnaus vystymosi tikslus apžvalgą.

3.4.5. EESRK remia dialogui su socialiniais partneriais Europos kaimynystės politikos srityje skirtos platformos kūrimą siekiant geriau įvertinti darbo rinką ir ragina ES valstybes nares plėtoti bendrą Europos požiūrį į socialinės apsaugos sistemų koordinavimą tarp ES ir pietinių kaimyninių šalių. Kaimynystės politika turi nustatyti aiškią sąsają tarp nestabilumo ir skurdo, nelygybės ir galimybių stokos, kuri gali susilpninti atsparumą radikalizacijai ir kliudyti demokratizacijos procesui.

3.4.6. EESRK pabrėžia išorės ekonominių santykių ir tarptautinės diplomatijos svarbą siekiant išsaugoti ir sustiprinti stabilumą ir saugumą. Be to, Komitetas ragina ES visapusiškai pasinaudoti kultūros vaidmeniu tarptautiniuose santykiuose.

4. Perėjimo prie mažo anglies dioksido kiekio technologijų ir žiedinės ekonomikos skatinimas

4.1. Žiedinės ekonomikos veiksmų planas turėtų būti įgyvendinamas integruotai, nuosekliai ir pasinaudojant galimybėmis suderinti ekonominius, socialinius ir aplinkos aspektus. EESRK ragina Komisiją skatinti į rinką orientuotą veiklą propaguojant inovacijas, palengvinant sąlygas pirmaujančioms iniciatyvoms, įskaitant iniciatyvas atokiose ir miestų teritorijose, skatinant jų veiklos plėtrą ir užtikrinant palankią reguliavimo sistemą. Jis taip pat atkreipia dėmesį į žiedinės ekonomikos ir kitų „naujų ekonomikos modelių“ sąsajas.

4.2. Deramą dėmesį taip pat reikėtų skirti „tradicinės“ aplinkos politikos ir teisės aktų, apimančių atliekų tvarkymą ir oro, dirvožemio bei biologinės įvairovės apsaugą, įgyvendinimui. EESRK primygtinai ragina Komisiją tęsti šį darbą kaip aplinkos nuostatų įgyvendinimo peržiūros proceso dalį.

4.3. Klimato politikos tikslai iki 2030 m. turėtų būti įgyvendinti ekonomiškai kuo efektyviau. Todėl EESRK ragina Komisiją atlikti išsamų dabartinių mažo anglies dioksido kiekio technologijų politikos priemonių vertinimą, siekiant užtikrinti, kad priemonės yra tinkamos ir naudojamos veiksmingiausiu būdu.

4.4. Komisija taip pat turėtų apsvarstyti klimato klausimus klimato teisingumo požiūriu, t. y. atsižvelgdama į lygybės, žmogaus teisių, skurdo ir kitus klausimus.

4.5. Diplomacija klimato srityje išlieka svarbi ES užduotis kovojant su klimato kaita. Būtina priversti visus didžiuosius teršėjus išpareigoti siekti tikslų, kurie būtų bent jau ne žemesni nei ES. Be to, EESRK ragina Komisiją siekti anglies dioksido apmokestinimo, kad būtų sukurtos vienodos sąlygos atsižvelgiant į konkurentus už ES ribų.

4.6. EESRK ragina Komisiją parengti strategiją dėl didesnio indėlio klimato ir aplinkos srityje, t. y. dėl teigiamo pasaulinio poveikio. Tam reikalinga inovacijoms ir investicijoms palanki aplinka ir prekybai tinkamos sąlygos, kad būtų galima eksportuoti klimato srities sprendimus ir mažo anglies dioksido produktus. Tai būdas ES veiksmingai prisidėti sprendžiant klimato kaitos ir aplinkosaugos problemas ir daryti daug didesnę poveikį nei veikiant tik Sąjungos viduje.

5. Pilietinės visuomenės įgalėjimas, įtraukimas ir konsultavimasis su ja

5.1. EESRK pabrėžia lemiamą pilietinės visuomenės organizacijų vaidmenį kuriant, įgyvendinant ir stebint politiką visais etapais ir visais lygmenimis, įskaitant vietos lygmenį. Tam reikalingi kultūriniai pokyčiai ir pilietinės visuomenės vertės ES ir valstybių narių lygmeniu pripažinimas, kuris jau įtvirtintas ES sutarties 11 straipsnyje, pagal kurį ES institucijos skatina ir palengvina horizontalų ir vertikalų pilietinį dialogą, rengia plačias konsultacijas ir nustato pagrindą Europos piliečių iniciatyvoms. Tai yra papildomi procesai, nedarantys poveikio konsultacijoms su EESRK ir socialiniam dialogui.

5.2. EESRK atidžiai stebi struktūrinį dialogą ar konsultacinius forumus (pavyzdžiui, Žiedinės ekonomikos suinteresuotųjų subjektų platforma, Europos migracijos forumas) ir aktyviai juose dalyvauja suburdamas ir įtraukdamas pilietinės visuomenės organizacijas ir kitus ES institucijų ir valstybių narių dalyvius ir ragina remti jo iniciatyvas sukurti permmainų platformą (lyčių lygybė transporto sektoriuje) ir institucijų forumą dėl piliečių dalyvavimo (pagal piliečių iniciatyvą). Kurdama tokias platformas kaip REFIT Komisija turėtų atsižvelgti į EESRK atstovavimą pagal Sutartyse numatytus Komiteto įgaliojimus ir taip užtikrinti, kad tai atspindėtų Komiteto sudėtį, kurią sudaro trys grupės.

5.3. Komisija, siekdama sužinoti plačiosios visuomenės, t. y. tiek organizacijų, tiek pavienių asmenų, nuomonę, kaip papildomą procesą pirmiau minėtoms iniciatyvoms neseniai sukūrė tikslinį interneto portalą „Contribute to law-making“. EESRK rekomenduoja Komisijai atskirti pilietinės visuomenės organizacijų indėlį nuo pavienių asmenų pateikto indėlio. Šiuo tikslu Komisija, bendradarbiaudama su EESRK, turėtų sudaryti suinteresuotųjų subjektų žemėlapi, kad remdamasi Skaidrumo registru nustatytų reprezentatyvias ir geografiniu požiūriu subalansuotas tikslines grupes. Be to, Komisija turėtų užtikrinti, kad atsakymams būtų taikomi kiekybiniai ir kokybiniai indeksai. Komisija taip pat turėtų nuolat stengtis gerinti skaidrumą, prieinamumą, grįžtamąją informaciją ir atskaitomybę dalyviams.

5.4. EESRK ragina Komisiją išplėtoti labiau strateginį požiūrį į šią praktiką, visų pirma remiantis instituciniu ir atstovavimo pagrindu, pasinaudojant jau esamų patariamųjų atstovaujamųjų organų ištekliais Europos, nacionaliniu ir regionų lygmeniu. Šiuo tikslu Komisija turėtų glaudžiai bendradarbiauti su EESRK ir paprašyti tiriamosios nuomonės, kaip būtų galima veiksmingai organizuoti nuolatinį pilietinį dialogą, ir tuo pagrindu parengti konkretų komunikatą.

5.5. EESRK pabrėžia, kad reikia gerinti Europos piliečių iniciatyvos veiksmingumą atsižvelgiant į EK pirmininko pirmojo pavaduotojo F. Timmermans pranešimą apie Europos piliečių iniciatyvos peržiūrą, ir ieškoti naujų būdų, pavyzdžiui, naudoti skaitmenines priemones, didinti jaunimo ir ypač pažeidžiamų asmenų iniciatyvumą.

5.6. Galiausiai EESRK pripažįsta, kad Komisija atsižvelgė į daugelį EESRK indėlio į 2017 m. darbo programą aspektų. Tačiau taip pat yra dalykų, kurie nebuvo įtraukti, todėl jie pakartoti šiame dokumente. Dėl Komisijos 2018 m. darbo programos įgyvendinimo EESRK pasirengęs ateinančiais metais pateikti savo požiūrį ir dalyvauti su konkrečiomis iniciatyvomis susijusiame darbe.

Bruselis, 2017 m. liepos 5 d.

*Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto
pirmininkas
Georges DASSIS*
